

Розглянуті класифікації виступають передумовою для вдосконалення аналітичного й синтетичного обліку біологічних активів птахівництва та дають можливість сформулювати загальну інформацію про їхні види для прийняття ефективних управлінських рішень і забезпечення інформаційних потреб менеджерів.

Класифікацію біологічних активів та порядок отримання основної й побічної продукції у птахівництві наведено на рис. 2.

ВИСНОВКИ

На підставі проведених досліджень пропонуємо класифікацію біологічних активів птахівництва. Вона дасть змогу підприємствам, що виробляють продукцію птахівництва, поліпити організацію та методику синтетичного й аналітичного обліку таких активів і витрат на їхнє виробництво.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. П(С)БО 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України 18 листоп. 2005 р. за № 790.

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства фінансів України 29 груд. 2006 р. за № 1315.
3. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України 18 трав. 2001 р. за № 132.
4. Большой экономический словарь / Ред. А.Н. Азрилиян. — М.: Ин-т новой экономики, 2002. — 1280 с.
5. Андрющенко Н. С. Суть і значення витрат: історичний аспект / Н. С. Андрющенко // Економічна теорія та історія економічної думки. — 2007. — № 5. — С. 3–7.
6. Бірюк О.Г. Документальне оформлення виробництва і виходу продукції садівництва / О.Г. Бірюк, О.Ю. Смольська // Проблеми економіки. — 2014. — № 2. — С. 224–229.
7. Жук В.М. Нові методологічні засади обліку сільськогосподарської діяльності та проблеми практичного застосування П(С)БО 30 «Біологічні активи» / В.П. Жук // Облік і фінанси АПК. — 2006. — № 6. — С. 34–42.

УДК 338 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Р.Г. Махінько
аспірант

ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»

На основі проведеного аналізу наукової літератури та чинної нормативно-правової бази розкрито основні аспекти нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України в умовах сьогодення, детально охарактеризовано основні нормативні акти в цій сфері. Розкрито роль кожного з ключових нормативно-правових актів забезпечення нормативного регулювання інвестицій у вітчизняні об'єкти природно-заповідного фонду, визначено ключовий спектр існуючих тут проблем.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, нормативні акти, інвестиційна привабливість, об'єкти природно-заповідного фонду України, оцінювання інвестиційної привабливості, сучасні умови.

Об'єкти природно-заповідного фонду є одним з основних національних надбань України, що має високий рівень економічної привабливості. Саме вони в сучасних умовах є основою становлення та розвитку в Україні потужної туристської індустрії в частині «зеленого туризму». Враховуючи суспільно-економічну ситуацію в країні (практично повний занепад

важкої промисловості, відсутність потужного інформаційного сектора економіки та орієнтація держави фактично на аграрне виробництво), досліджувана ланка національної економіки є однією з найперспективніших. Вона породжує зацікавленість інвесторів у вкладанні певних ресурсів у цю сферу. Проте сам процес інвестування являє собою досить складний меха-

нізм, ефективна робота якого можлива лише за умови наявності досконалого нормативно-правового забезпечення. Останнє можливо сформувати лише на підставі фундаментальних наукових досліджень, які включали б вивчення як теоретичних основ, так і, що особливо актуально у вітчизняних реаліях, дослідження емпіричного характеру. Усе це й зумовлює актуальність обраної для написання цієї статті тематики.

Дослідженню окресленої проблематики так чи інакше були присвячені дослідження вчених В.І. Азара, Н.В. Багрова, Ю.А. Веденіна, С.А. Генсирука, Л.С. Гринів, М.І. Долишнього, О.В. Живицького, П.В. Жука, І.В. Зорина, Є.А. Котлярова, В.С. Кравціва, Н.С. Мироненко, М.С. Нижник, М.С. Нудельмана, В.С. Преображенського, І.Д. Родичкіна, В.П. Руденка, О.І. Тарасова, І.Т. Твердохлебова, В.П. Чижової та багатьох інших. Отримані результати їх наукового пошуку мають рівень теоретичної та практичної значущості, проте швидкозмінність вітчизняного нормативного поля породжує необхідність проведення постійних наукових досліджень у цій сфері.

Мета роботи — розкрити основні аспекти нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України в умовах сьогодення, охарактеризувати основні нормативні акти в цій сфері та визначити ключовий спектр існуючих у ній проблем.

За своєю суттю сучасне нормативно-правове забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України являє собою сукупність нормативно-правових актів, які тією чи іншою мірою здійснюють регулювання цього процесу та забезпечують нормативний його супровід. До їх числа належать Конституція України, закони України, постанови Кабінету Міністрів України, укази Президента України та інші відомчі нормативні акти.

Так, на сьогодні нормативно-правове забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України включає в себе декілька десятків різноманітних нормативно-правових актів, ключовими з яких є:

- Конституція України (ст. 13 та 66) [1];
- Закон України «Про природно-заповідний фонд України» [2];
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [3];
- Закон України «Про рослинний світ» [4];
- Закон України «Про тваринний світ» [5];
- Закон України «Про Червону книгу» [6];

- Закон України про інвестиційну діяльність [7].

Усі інші нормативні акти здійснюють регулювання оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України меншою мірою та мають здебільшого дотичний характер або регулюють дуже вузьку, специфічну, частину цього процесу.

Для сформування чіткого розуміння сучасного стану нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України пропонуємо коротко охарактеризувати роль кожного з визначених ключових нормативних актів у цій сфері.

Так, у головному нормативному акті країни — Конституції України про регулювання досліджуваної сфери йдеться в ст. 13 та 66. У ст. 13 Конституції України проголошено: «Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією».

Кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону». Статтею 66 Конституції України покладено на громадян зобов'язання «не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ними збитки». Зрозуміло, що цей конституційний обов'язок включає в себе зобов'язання не заподіювати шкоду територіям та об'єктам природно-заповідного фонду України, оскільки вони є частиною природи [12].

Закон України «Про природно-заповідний фонд України» є фактично центральним нормативним актом у цій сфері, визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання ПЗФ, відтворення його природних комплексів та об'єктів. У преамбулі Закону вперше закріплено положення про те, що ПЗФ охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною. Цей нормативний акт в основній своїй частині спрямований на забезпечення визначення поняття природно-заповідного фонду та його охорони [2]. Згідно з ним, під категорією природно-заповідний фонд необхідно розуміти ділянки суші і

водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонових моніторингу навколишнього природного середовища.

Іншим ключовим нормативним актом у досліджуваній сфері є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Його нормами визначено, що території та об'єкти ПЗФ є складовою єдиної територіальної системи природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні (ч. 2 ст. 60). Стаття 61 Закону містить поняття ПЗФ, його склад і зазначає, що порядок організації, використання і охорони територій та об'єктів ПЗФ, додаткові їхні категорії визначаються законодавством України. В той же час варто зазначити, що ПЗФ складається з природних об'єктів, значна частина яких (земля, надра, води, ліси) уже входять до відповідних природоресурсних фондів (земельного, водного, лісового, фонду надр). Отже, правовий режим територій та об'єктів ПЗФ регулюється поресурсовими кодексами [8–11] — Земельним, Лісовим, Про надра та Водним. Норми останніх не завжди йдуть в унісон з нормами описуваного закону, що призводить до недосконалості процесу нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України.

Закони України «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про Червону книгу» регулюють існування кожного з відповідних елементів природно-заповідних фондів та забезпечують недопущення їх знищення.

Основним актом, який регулює саме інвестиційні відносини в досліджуваній сфері, є Закон України про інвестиційну діяльність. Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвиток міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Відповідно до його норм інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій. Інвестиційна діяльність здійснюється на основі:

- інвестування, здійснюваного громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а

також громадськими й релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;

- державного інвестування, в тому числі державної підтримки реалізації інвестиційних проектів відповідно до положень цього Закону, здійснюваного органами державної влади та органами влади Автономної Республіки Крим за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами і установами за рахунок власних і позичкових коштів; інвестування, здійснюваного органами місцевого самоврядування;

- іноземного інвестування, здійснюваного іноземними громадянами, юридичними особами та державами;

- спільного інвестування, здійснюваного громадянами та юридичними особами України, іноземних держав.

Інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проектів і проведення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей.

Цим законом також визначено, що об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права. Забороняється інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, установлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом.

Враховуючи жорсткий захист, покладений на об'єкти природно-заповідного фонду попередньо охарактеризованими нормативними актами, остання норма значно обмежує інвестиційні потоки в цій сфері та породжує значні корупційні ризики, пов'язані з дозволами здійснення такого інвестування з боку приватних інвесторів. Це пояснюється тим, що будь-які мінімальні роботи, пов'язані зі створенням елементарної інфраструктури в зонах природно-заповідного фонду, можуть бути розцінені як такі, що не відповідають вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, установлених законодавством України. Останні чітко не регламентовані і можуть бути визначені на розсуд відповідних представників державних інституцій. Усе це значно знижує інвестиційну привабливість цієї сфери.

Варто також звернути увагу, що, згідно з нормами ст. 6 описуваного закону, особливості здійснення інвестиційної діяльності на території України суб'єктами інвестиційної діяльності, розташованими за межами України, а також цих суб'єктів і суб'єктів України в зонах вільного підприємництва на Україні визначаються спеціальним законодавством України. Останнє в дієвому вигляді сьогодні в нашій державі фактично відсутнє. В такій ситуації рівень залучення іноземних інвестицій у досліджувану сферу зводиться практично до нуля, що в умовах недостатнього об'єму ресурсів у вітчизняних інвесторів ставить її під загрозу.

У той же час підвищити інвестиційну привабливість галузі дає змогу норма ст. 11 цього самого закону. Згідно з нею, державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної та соціальної політики, виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки, державного й місцевих бюджетів, зокрема передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності. При цьому створюються пільгові умови інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найбільш важливих для задоволення суспільних потреб напрямках, насамперед соціальній сфері, технічному і технологічному вдосконаленні виробництва, створенні нових робочих місць для громадян, які потребують соціального захисту, впровадженні відкриттів і винаходів, в агропромисловому комплексі, в реалізації програм ліквідації наслідків Чорнобильської аварії, у виробництві будівельних матеріалів, у галузі освіти, культури, охорони культурної спадщини, охорони навколишнього природного середовища і здоров'я. В той же час у жодному з вищеописаних нормативних актів природно-заповідний фонд не визначено як об'єкт, який відповідає би критеріям пільгового інвестування, що потребує, на нашу думку, внесення до них відповідних змін.

Загалом, цей нормативний акт визначає загальні засади здійснення інвестиційної діяльності в Україні, не враховуючи специфіки сфери природно-заповідного фонду, що обмежує можливості його використання в цій сфері, не регулюючи жодним чином процесу її оцінювання, а регламентуючи лиш безпосереднє здійснення. Фактично оцінювання в сучасних умовах взагалі залишається без жодного нормативно-правового забезпечення. Більше того, нормативно не закріплено навіть обов'язковість його здійснення, що не дає можливості прийняти об'єктивні управлінські рішення в галузі.

На підставі проведеного аналізу можемо виокремити такі основні проблемні аспекти сучасного нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України:

- широкий спектр невзаємоузгоджених між собою нормативно-правових актів, які мають неоднорідну і несинхронну динаміку оновлення;
- відсутність окремого нормативного акту, який регулював би здійснення інвестування у сфері природно-заповідного фонду, враховуючи при цьому всю специфіку цієї ланки національної економіки;
- відсутність нормативно закріпленого поняття «оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду» та будь-яких методичних рекомендацій з його проведення;
- відсутність офіційного трактування поняття «інвестування в об'єкти природно-заповідного фонду» та чіткого порядку його здійснення в сучасних умовах;
- відсутність законодавчо визначених пільгових умов для здійснення інвестування в об'єкти природно-заповідного фонду України та зростання їхньої інвестиційної привабливості.

Усі визначені головні проблеми сучасного нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України тісно взаємопов'язані й мають широкий спектр казуальних зв'язків. Це призводить до виникнення негативного синергетичного ефекту від їхнього впливу на функціонування цієї ланки національної економіки та потребує розроблення комплексного підходу до його усунення.

ВИСНОВКИ

Резюмуючи весь викладений матеріал, можна констатувати таке:

- сучасний стан нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України перебуває в далеко не оптимальному стані й має ряд суттєвих взаємопов'язаних недоліків;
- чинні нормативні акти, що регулюють досліджувану сферу не забезпечують формування належної інвестиційної привабливості природно-заповідного фонду України та гальмують залучення в нього іноземних інвестицій, породжуючи при цьому суттєві корупційні ризики;
- наявність між усіма проблемами сучасного нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів

природно-заповідного фонду України сильних казуальних зв'язків призводить до посилення їх негативного впливу на досліджувану сферу що породжує необхідність їхнього комплексного вирішення;

- першочерговим завданням у процесі удосконалення сучасного нормативно-правового забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України має стати законодавче закріплення самої категорії «оцінювання інвестиційної привабливості об'єктів природно-заповідного фонду України» та його офіційного тлумачення і методичних рекомендацій з проведення такого оцінювання та реалізації його результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
4. Закон України «Про рослинний світ». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
5. Закон України «Про тваринний світ». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
6. Закон України «Про Червону книгу». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
7. Закон України про інвестиційну діяльність. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
8. Земельний кодекс України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
9. Лісовий кодекс України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
10. Кодекс України «Про надра». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
11. Водний кодекс України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>.
12. Ковтун О.М. Система природно-заповідного законодавства України / О.М. Ковтун // Вісник Академії адвокатури України. — 2009. — № 2 (15). — С. 43–49.

УДК 637.127.576.8

ВПЛИВ АБІОТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПЕРЕБІГ ОНТОГЕНЕЗУ *ESENIA FOETIDA*

Р.В. Безділь

старший лаборант кафедри екології та БЖД

Уманський національний університет садівництва

Наведено результати досліджень впливу складу субстрату та абіотичних факторів на перебіг онтогенезу *Esenia foetida*. Використання як компонентів вермикомпосту вичавок із яблук, ґрунту, соломи та кролячого гною позитивно впливає на динаміку чисельності штучної популяції черв'яків. Для отримання більшої чисельності гнойового черв'яка найдоцільніше використовувати субстрати з кролячим гноєм. Екологічний температурний оптимум черв'яків становить від 20–25 °С.

Ключові слова: *Eisenia foetida*, біогумус, субстрат, кролячий гній, біологізація землеробства.

У нинішніх умовах ведення землеробства необхідно здійснювати пошук технологій, які запобігають негативним екологічним наслідкам інтенсифікації сільського господарства. Ця проблема може бути розв'язана біологізацією землеробства, одним з елементів якого є промислове виробництво і застосування біогумусу — продукту життєдіяльності дощових

черв'яків (вермикультури). Масована «хімічна атака», здійснювана внесенням надмірних доз добрив, пестицидів, а також потрапляння тваринницьких стоків у ґрунти призвели до поступового зникнення дощових черв'яків [2].

Внаслідок «омертвіння» ґрунту через істотне зменшення фауни, яка неспроможна переробити органічну речовину на гумус, внесення